

Lovforslag var fremme, fremkom der, saavidt jeg erindrer, ogsaa Ønsker om, at der skulde lægges Fæstebånd paa Huse, og jeg kan meget godt forstaa, naar man ønsker sikre Brugsforhold, at man da kan komme paa den Tanke, saaledes som ogsaa den ærede sidste Daler (N. Andersen) kom ind paa. Smidlertid tror jeg rigtignok, at hele Landbobevægelsen, og ogsaa Lovgivningen i mangfoldige Aar har gaaet i en helt anden Retning, og man vil ganske vist ogsaa savne Berettigelse til nu at skride ind paa denne Vej. Naar nu imidlertid den ærede Ordfører for Forslagsstillerne og de Herrer i det Hele erkjende, som det erkjendes i Motiverne til § 1, at det er Bestemmelserne fra Fæstegaarde, der ønskes overførte paa Huse, maa man jo dog her hævde og fastholde, at der er en Grundforskel, det er ikke noget sælles Grundlag for de to Ting. For Fæstegaardene have vi en gammel historisk Overlevering og en Fæstelovgivning, og Forholdet er jo, at der skal konstitueres et Brugsforhold, det skal konstitueres paa Livstid, og det skal konstitueres i Genhold til de tidligere Bestemmelser, som Lovgivningen indeholder derom, som jo ere forandrede i Tidens Løb. Ligeoverfor det staar det andet Forhold, som er et frit Kontraktforhold, der kan indgaaes paa et Aar. Selv om der sker Bortfæstning — Saadant sker jo, og det kan vistnok være meget heldigt, at det sker — vil det ærede Medlem dog indrømme, at der er ingen Nødvendighed for Bortfæstningen; det er en frivillig Sag, og jeg tror uregelmæssig, at naar man vil give meget snævre Bestemmelser her, vil man komme til at virke mod sin Hensigt, fordi den Bevægelse, der er til at gaa over fra Fæste til Leieforholdene, da ganske vist vil tiltage. Men Hovedsagen er, at det samme Grundlag, som findes for Fæstegaarde og for Berettigelsen til det at ordne Forholdene, saaledes som man har gjort det i den Forordning, som er udstrebet i § 1, og den Lov, der er udstrebet i § 2, savner man, naar der er Tale om Leiehus, og hvorledes man uden videre kan overføre det, fortaar jeg ikke. Det er jo ikke nok, at en Ting i og for sig kan være ønskelig eller staa for de ærede Forslagsstilleres som ønskelig. Jeg kan godt være enig i, at det kan være ønskeligt at give de Folk, som sidde ved disse Huse og i Reglen ere Smaaamænd, saa sikre Forhold som muligt, men det kommer an paa, hvad der er retfærdigt og i Overensstemmelse med hele den tidligere Lovgivning, og det tror jeg ikke, at det ærede Medlem kan paavise, at et Lovforslag som dette er.

Sagen er den, at nu kunne jo de Vedkommende frit bestemme, hvad de ville have optaget i Kontrakten om et Hus. Det kan Eier og Leier frit bestemme, og Opbyggelse kan ske i hvert Fald indenfor de vedtagne Betingelser, og jeg kan gjerne sige, de legale Tidsfrister. Thi deri har det ærede Medlem ganske Ret, at der er sat legale Tidsfrister med Hensyn til Udleie af Huse. Det ærede Medlem vil styrke sin Formening om, at det var rigtigt at gaa til det foreliggende Forslag, ved at pege hen paa, at man var gaaet til Forordningen af 27de Mai 1848, Loven af 19de Februar 1861 og Loven af 4de Juli 1850. Hvad nu først Loven af 1861 angaar, som er en Lov af nyere Dato, tror jeg nok, at det ved Forhandlingen om den fra alle Sider blev erkjendt, at den Maaede, man da ordnede Forholdene paa for Gaarde, kunde man ikke ordne det paa for Huse, fordi Grundlaget dertil manglede. Jeg skal tillade mig at sige lidt om de to andre Love, der ligeledes ere af nyere Dato. Loven af 4de Juli 1850 kjende vi jo Allesammen. Den gaar navnlig ud paa, først og fremmest at jikkre den Vedkommendes personlige Rettigheder, paa at afskaffe Pligtarbeidet. Det er Noget, der er sket i saa mange Forhold, at man har sagt, at herefter skal der ikke kunne betinges Pligtarbeide; man vilde ikke have den personlige Afhængighed, som den Vedkommende kom i til Eieren ved at hve Pligtarbeide, og man vilde give Afgang til at afløse det Pligtarbeide, som allerede var betinget. Det er Betydningen af Loven af 4de Juli 1850. Det Sidste kunne vi jo let blive enige om. Forordningen af 27de Mai 1848 indeholder ganske vist adskilligt Mere end Forbud mod Pligtarbeide, men man vil ved nærmere Efterhyn erkjende, at det er en Sikkerhed for de Smaa i Samfundet — jeg kan gjerne bruge det Udtryk, som her er blevet anvendt — at de skulle være visse paa, at den Kontrakt, de indgaa, ogsaa skulde være gyldig. Det er den egentlige Betydning af Forordningen af 27de Mai 1848 — jeg tror ikke, jeg hukker feil, jeg kan ikke her efterse den — at den gjør det til en Pligt for Husets Eier at sørge for Kontraktens Oprettelse. Forudsætningen er, at Eieren af Huset er den mest Kyndige og den, som skal paase, at der sker Ret i dette Forhold, han skal sørge for Kontraktens Oprettelse, og gjør han ikke det, kommer det ham til Skade, og det endogsaa — om jeg hukker ret — i saa høj en Grad til Skade, at Leieren i Grunden bliver den, der har at meddele, paa hvilke Vilkaar Kontrakten er indgaaet. Den er i saa Henseende meget vidtgaaende.